

4

Daniela Berechet
Florian Berechet
Jeana Tița
Lidia Costache

Limba și literatură română

ediția a II-a

exerciții

fișe de lucru

teste de evaluare

Editura Paralela 45

Lucrarea este elaborată conform programei școlare aprobate prin O.M.E.N nr. 5003 /02.12.2014.
Acest auxiliar didactic este avizat pentru utilizarea în unitățile de învățământ prin O.M.E. nr. 5358/01.09.2022.

Redactare: Anda Marin
Corectură: Mihaela Cosma
Machetare & tehnoredactare: Monica Bîrlodeanu
Design copertă: Mirona Pintilie
Pregătire de tipar: Marius Badea
Credite foto: Shutterstock

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Limba și literatura română : exerciții, fișe de lucru,
teste de evaluare : clasa 4 / Daniela Berechet, Florian Berechet,
Jeana Tița, Lidia Costache. – Ed. a 2-a. – Pitești : Paralela 45, 2024
ISBN 978-973-47-4062-8**

I. Berechet, Daniela
II. Berechet, Florian
III. Tița, Jeana
IV. Costache, Lidia

37

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

EDITURA PARALELA 45

Bulevardul Republicii, nr. 148, Clădirea C1, etaj 4, Pitești,
jud. Argeș, cod 110177

Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918

Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492

E-mail: comenzi@edituraparelela45.ro

www.edituraparelela45.ro

Tiparul executat la tipografia Editurii Paralela 45

E-mail: tipografie@edituraparelela45.ro

Copyright © Editura Paralela 45, 2024

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,
iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparelela45.ro

TESTE INIȚIALE

Testul 1

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Și vulpea n-a avut nevoie să vorbească mai multe, căci puișorul cel neastâmpărat și prostuț o crezu pe cuvânt, ba chiar se înduioșă...

Vrei să știi ce-a mai fost? A fost prăpăd și jale. Puișorul a dus-o pe vulpe în băătură, i-a arătat cum se deschide ușa, unde sunt răstuștele, găștele, găinușele și cocoșeii, iar vulpea, lacomă și fățarnică, a gătit toate făpturile din ogradă și pe urmă l-a mâncat și pe el.

(Ion Pas, *Puișorul și vulpea*)

1. Identifică și notează:

- a) titlul textului: _____
b) autorul: _____
c) personajele: _____

2. Scrie trei însușiri pentru puișor.

- a) _____ ; b) _____ ; c) _____ .

3. Puișorul a dus-o pe vulpe în:

- a) poiană; b) cotet; c) băătură; d) pădure.

4. În al treilea enunț există:

- a) patru substantive; b) trei substantive; c) două substantive; d) un substantiv.

5. Perechea nepotrivită de cuvinte este:

- a) fățarnicie – fățarnică; b) lăcomie – lacomă;
c) prostie – prostuță; d) mâncare – mănâncă.

6. Cuvântul care nu are înțeles asemănător pentru *lacomă* este:

- a) mîncăcioasă; b) sătulă; c) pofticioasă; d) avidă.

7. Pronumele *el* din ultimul enunț ține locul substantivului:

- a) *cocoșul*; b) *vulpea*; c) *puișorul*; d) *vulpoiul*.

8. În primul alineat sunt:

- a) patru verbe; b) cinci verbe; c) șapte verbe; d) alt răspuns.

9. Descoperă explicația nepotrivită pentru folosirea cratimei în ortograma *n-a*:

- a) cratima unește două cuvinte diferite într-o silabă;
- b) cratima ține locul vocalei *u*;
- c) cratima ține locul vocalei *î*.

Testul 2

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Copilașul a privit lung stolul și a început să plângă. Mama a venit în fugă, dar copilul nu putea vorbi de lacrimi. A întins mâna spre cer și a șoptit:

— Puișorii!

Mama l-a strâns în brațe și l-a sărutat cu drag:

— Nu plânge, dragul mamei, au să se întoarcă înapoi la primăvară.

(Emil Gârleanu, *Puișorii*)

1. Dialogul din fragment se poartă între:

- a) copil și puișori;
- b) puișori și mamă;
- c) copil și mamă;
- d) mamă și puișori.

2. Băiețelul era supărat pentru că: _____.

3. La sfârșitul enunțului *Mama l-a strâns în brațe și l-a sărutat cu drag*: s-a folosit semnul de punctuație „două puncte” pentru că:

- a) urmează o enumerare;
- b) urmează cuvintele copilului;
- c) urmează un îndemn;
- d) urmează cuvintele mamei.

4. În enunțul *A întins mâna spre cer și a șoptit*: sunt verbe la timpul .

5. Transformă verbele de mai jos în substantive:

a privi →

a începe →

a vorbi →

a plânge →

6. Alcătuieste două propoziții în care cuvântul *cer* să fie părți de vorbire diferite.

7. Analiza gramaticală corectă a substantivului *primăvară* este:

- a) substantiv comun, genul masculin, numărul singular;
- b) substantiv propriu, genul feminin, numărul singular;
- c) substantiv comun, genul feminin, numărul singular;
- d) substantiv comun, genul feminin, numărul plural.

UNITATEA 2

Textul literar narativ

Inițiere ✧ Înțelegere

Citește cu atenție textele, apoi răspunde cerințelor:

a) Un șarpe îngrozise pădurea [...] S-au înțelese atunci toate sălbăticiunile. Pe când dormea, odată, șarpele, au răsturnat la gura vizuinii sale un bolovan. A rămas prins șarpele în vizuină. [...]

Cu vremea, l-au uitat, iar șarpele a slăbit, se apropia de ceasul morții. Tocmai atunci trecea pe-acolo un biet păstor, mânându-și oile spre munte.

— Hei, omule! a șoptit șarpele prin crăpătură, dă piatra asta la o parte, că te-oi răsplăti cum se cuvine... [...]

Păstorul, un om slab din fire, s-a-nduplecat.

(Al. Mitru, *Vizuirea șarpelui*)

b) Însă iată că-ntr-o zi
când vifornița porni,
Greierele se trezi
fără muscă, fără râmă,
fără umbră de fărâmă.

Ce să facă?... Hai să ceară
la Furnică, pân' la vară,
niscăi boabe de secară.

(Jean de la Fontaine, *Greierele și furnica*)

1. Completează spațiile cu informațiile din textele de mai sus.

a) Este un text _____ narativ, cu titlul _____.
_____, având ca autor pe _____. Acesta povestește
întâmplarea, fără să _____ la acțiune.

b) Este o _____, având ca autor pe _____.
Personajele care îndeplinesc acțiunile sunt _____.

2. Răspunde la următoarele întrebări:

• Ce au hotărât animalele pădurii?

• Pe cine a reușit șarpele să păcălească?

• De ce s-a înduplecat păstorul?

3. Enumeră câteva sfaturi pentru greiere:

4. Transcrie versurile care arată când se petrece acțiunea.

5. Notează sub fiecare personaj o trăsătură semnificativă.

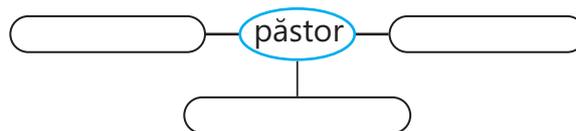
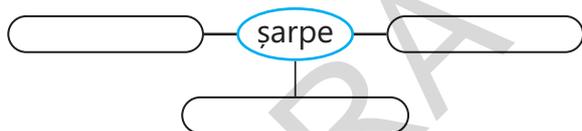

Ce trebuie să știi

- **Textul narativ** are **autor (narrator, povestitor)** care prezintă o povestire imaginară.
- La acțiune participă unul sau mai multe **personaje, ființe umane, animale** sau **obiecte** care pot intra în dialog.
- **Povestitorul** poate participa la acțiune sau poate povesti întâmplările, fără să participe la acțiune.

Învățăm prin joc

Scrie însușirile celor două personaje, folosind culori potrivite anotimpului toamna.

Consolidare ✦ Aplicare și exersare

1. Da/Nu:

- a) Păstorul este un personaj $\left\{ \begin{array}{l} \text{principal} \quad \square \\ \text{secundar} \quad \square \end{array} \right.$. b) șarpele este un personaj $\left\{ \begin{array}{l} \text{pozitiv} \quad \square \\ \text{negativ} \quad \square \end{array} \right.$.

2. Formulează întrebarea pentru răspunsul de mai jos.

Î: _____ ?

R: Pe lângă vizuină trecea un biet păstor care-și mâna oile spre munte.

3. Crezi că discuția dintre cele două personaje din fragmentul *Vizuină șarpelui* este reală? De ce?

4. Primul text conține alineate.

a) trei;

b) patru;

c) două.

5. Expresia *slab din fire* nu înseamnă:

- ușor influențabil
- nu are un strat de grăsime sub piele
- fără voință

6. Scrie enunțuri în care cuvântul *fire* să aibă sensuri diferite.

7. Transcrie enunțurile de mai jos, înlocuind fiecare cuvânt subliniat cu altul cu înțeles asemănător.

- Un șarpe îngrozise pădurea.

- S-au înțeles atunci toate sălbăticiunile.

8. Pune în ordine ideile principale:

Un păstor salvează șarpele.

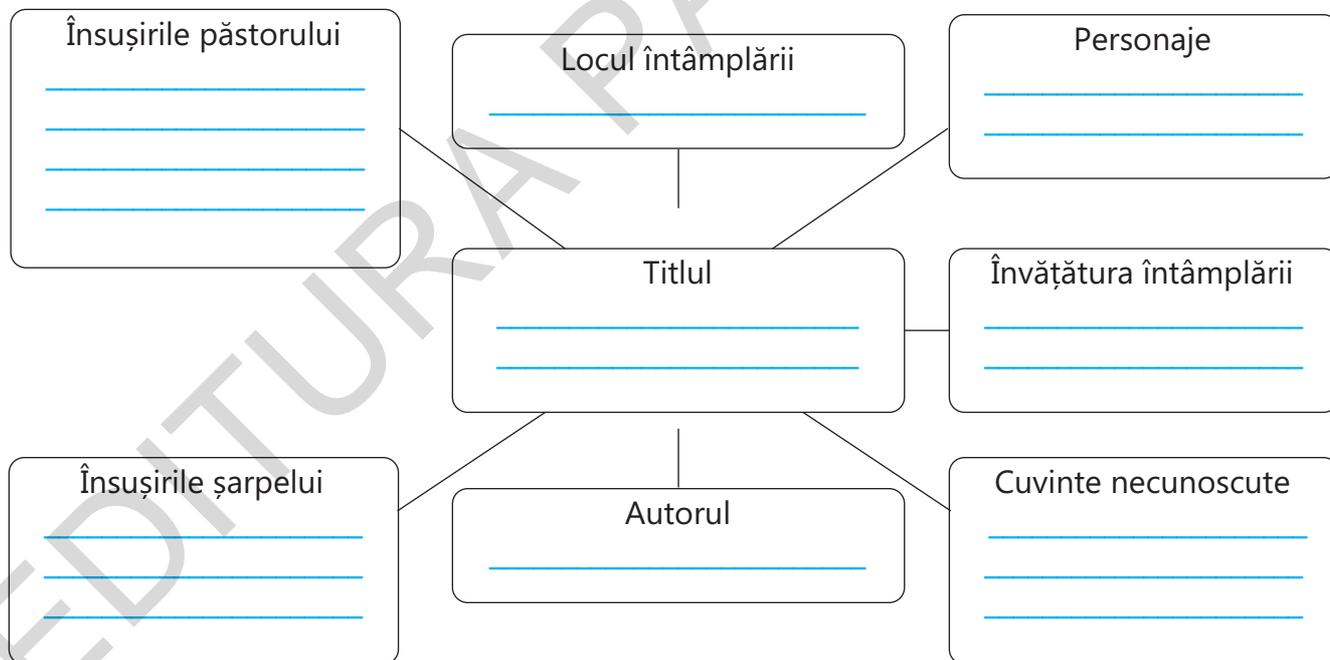
Sălbăticiunile iau o hotărâre.

Șarpele este închis în vizuină.

Un șarpe îngrozise pădurea.

9. Povestește, pe scurt, fragmentul, folosindu-te de ideile principale de la exercițiul 8.

10. Harta textului *Vizuină Șarpelui*.

11. Eseul de 5 minute

Formulează, în maximum 3 rânduri, învățătura desprinsă din întâmplarea prezentată, iar, la sfârșit, scrie un proverb care se potrivește.

Textul descriptiv de tip portret

Inițiere ✧ Înțelegere

Se dau următoarele fragmente:

a) Mânăstirea Polovragi, unde ne găzduim peste noapte, e retrasă mai în fund, într-o margine de crâng, la ieșirea Oltețului din munți. Un zid vechi de piatră amestecată cu cărămidă împrejmuiește acest adăpost liniștit, în care pustiesc șapte călugări. O curte îngustă, acoperită de iarbă, în mijloc bisericuța, zidită la 1704 de jupân Danciu Părăianu; în tindă, pe peretele din față e zgrăvit iadul – spaima păcătoșilor; lângă ușă, pe ușorul din dreapta, stă scris cu slove vechi de mâna lui Tudor Vladimirescu: «Am venit și eu, robul lui Dumnezeu, la această sfântă și dumnezeiască mânăstire pe vremea de la 821 maiu 28 în zilele lui Alexandru Ipsilant V. V. Sluger Vladimirescu». De jur împrejur, chili vechi, joase – unele părăsite și dărăpănate; aripa dinspre Olteț, mai înaltă, mai arătoasă, își înșiră în lungul pridvorului odăile arhondaricului și ale stareței, ale căror ferestre mici privesc ca niște ochi bătrânești la cei doi molifti înalți și falnici din fața bisericii.

(Al. Vlahuță, *România pitorească*)

b) De jur împrejur, cât bate ochiul, e o luncă mlăștinoasă, acoperită de papură și de sălcii. [...] Cai slobozi, cu coame lungi, ies din desișuri, scutură din cap și se uită țintă la noi cu un aer mirat, întrebător. Pustietatea, sălbăticia acestor locuri neumblate, întinsele păduri de trestii cari-și leagănă în vânt vârfulurile arămii, tăcerea aceasta adâncă, stăpânitoare pe-ntregul cuprins, toate fac să te crezi departe de pământ, într-o planetă nelocuită.

(Al. Vlahuță, *România pitorească*)

c) O văz, ca prin vis. O văz limpede, așa cum era. Naltă, uscățivă, cu părul alb și creț, cu ochii căprui, cu gura strânsă și cu buza de sus crestată în dinți de pieptene, de la nas în jos.

(Barbu Ștefănescu-Delavrancea, *Bunica*)

d) Fulgerul este rezultat în urma unui proces de descărcare electrică. Se produce între nori încărcăți cu sarcini electrice diferite, iar descărcarea dintre nor și pământ provoacă un arc luminos, numit trăsnet. Atunci când vedem un fulger, nu auzim și sunetul produs de descărcare, deoarece viteza sunetului este mai mică față de cea a luminii. Decalajul se datorează diferenței dintre vitezele de propagare a celor două unde, cea luminoasă și cea acustică.

(Marius Ignătescu, *Fenomene ale naturii – fulgerul*)

e) Fulgere dese, orbitoare, spintecă cerul din ce în ce mai posomorât, și tunete prelungi se aud bubuind în depărtare. Când ieșim în limpeziș, vedem ploaia, ca o perdea de suliiți, dreaptă și întunecoasă, viind dinspre munți și cotropind câmpiile c-un ropot de oștire îngrozitoare, năprasnică. Tunetele se-ntețesc, și peste câteva minute un adevărat potop s-abate vijelios asupra noastră.

Nu mai vedem nimic. Căi aleargă îndemnați de țipetele vizitiului, speriați de răpăitul stropilor cari cad, rezezi și grei, ca o grindină de gloanțe. Într-un sfert de ceas toată câmpia e o mare.

(Al. Vlahuță, *România pitorească*)

f) Tot mai citesc măiastra-ți carte,
Deși ți-o știu pe dinafară:
Parcă urmând șirul de slove,
Ce-a tale gânduri sămănară,

A, nu mă mir că ți se dete
O zodie atât de tristă,
Că, zbuciumat de-atâtea patimi,
Râvnești pe cei ce nu există

Mă duc tot mai afund cu mintea
În lumile de frumuseți,
Ce-au izvorât, eterni luceferi,
Din noaptea tristei tale vieți...

Și că potop de negre gânduri
Se strâng și ți se zbat sub frunte:
Pe veci întunecații nouri
Sunt frații vârfului de munte!

(Al. Vlahuță, *Lui Eminescu*)

Și te-nțeleg, te simt aproape:
Cu-aceeași suferință-n față,
Cu ochii gânditori și galeși,
Sătul de trudnica-ți viață.

g) Eminescu era om de o vigoare trupească extraordinară, fiu adevărat al tatălui său, care era munte de om, și ca fire, grădină de frumusețe, și ar fi putut să ajungă cu puteri întregi la adânci bătrânețe dac-ar fi avut oarecare purtare de grijă pentru sine însuși [...] El era însă lipsit cu desăvârșire de ceea ce în viața de toate zilele se numește egoism, nu trăia prin sine și pentru sine, ci pentru lumea în care-și petrecea viața și pentru ea. [...]

El niciodată nu s-a plâns de neajunsurile proprii sale vieți și niciodată nu a dat pe față bucuria izvorâtă din propriile sale mulțumiri. Flămând, zdrențuit, lipsit de adăpost și răbdând în ger, el era același om senin și veșnic voios, pe care-l ating numai mizeriile mai mici ale altora. Întreaga lui purtare de grijă era deci numai pentru alții, care, după părerea lui, nu puteau să găsească în sine înșiși mângâierea pe care o găsea el pierzându-se în privirea lumii ce-l înconjura.

(Ioan Slavici, *Amintiri*)

1. Citește cu atenție, apoi completează în dreptul fiecărei denumiri litera corespunzătoare textului, urmărind prezentările:

- descrierea unui obiect
- descrierea literară a unui fenomen al naturii
- descrierea unui colț din natură
- descrierea unui personaj literar
- portretul unui scriitor
- descrierea nonliterară (științifică) a unui fenomen al naturii
- portretul în versuri

2. Fiecare dintre cele 7 litere face trimitere la un anume text. Care sunt acelea?

textul în care sunt prezentate locuri neumbrate

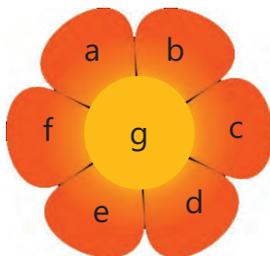
textul descriptiv în care apar date științifice

textul care transmite informații clare, precise

textul în versuri în care scriitorul se implică emoțional

textul în care predomină cele mai multe verbe

textul în care predomină substantivele și adjectivele, iar povestitorul se implică emoțional, transmițându-ne sentimentele sale

fragmentul în care apar doar însușirile fizice ale unui personaj literar

3. Identifică o personificare din textul **a**.

4. Precizează timpul verbelor din textul **b**.

5. Selectează din textul **c** patru însușiri fizice ale bunicii.

6. De ce atunci când vedem un fulger nu auzim și sunetul produs de descărcare electrică? (**d**)

7. Descoperă în textul **e** substantivele cărora li s-au atribuit câte două adjective.

8. Enumeră patru perechi **adjectiv** + **substantiv** și două perechi **substantiv** + **adjectiv** din fragmentul **f**.

9. Adevărat (A) sau fals (F)?

În textul **g**, descrierea este realizată de:

a) Ioan Slavici

b) Mihai Eminescu

c) Ioan Slavici și Mihai Eminescu

d) un necunoscut

10. Descrie, în 3-4 rânduri, mănăstirea Polovragi, folosind expresii din textul corespunzător.

Ce trebuie să știi

- **Portretul** este o **descriere literară** care prezintă **trăsături fizice și/sau morale**, evidențiind aspectele caracteristice ale unui personaj.
- Portretul se poate realiza în **proză** sau **versuri**, folosindu-se imagini artistice și figuri de stil: epitetul, comparația, enumerația.

Învățăm prin joc

Poveste creativă

Într-o zi senină de vară, Angela, o fetiță _____

(Atribuie-i Angelei 5 însușiri fizice.)

a hotărât să meargă în pădurea din apropierea satului. Pădurea _____

(Descrie pădurea în trei rânduri.)

Nu mare i-a fost mirarea când pe o cărare ascunsă s-a întâlnit cu... cine crezi? Scufița Roșie.

(Cum arăta Scufița Roșie?)

Au povestit, s-au jucat, au cutreierat pădurea, iar spre seară s-au despărțit. Drumul Angelei spre casă părea mai lung... Apare luna. Ajunge într-o poieniță... fantastică, ce o îndemna să-i afle secretele. _____

(Descrie poienița și exprimă sentimentele Angelei atunci când pătrunde în necunoscut.)

Continuă povestea!

Consolidare ✦ Aplicare și exersare

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Flămând, Tom ieși în oraș, zăpăcit de splendoarea visului de noapte. Niciodată nu mersese atât de departe.

Se îndreptă spre un palat impunător. [...]

Micul și sărmanul Tom, în zdrențele lui, se apropiase și tocmai trecea de santinele – cu pas încet și sfios –, în vreme ce în piept inima-i bătea tare și nădejdea-i creștea, când, deodată zări printre zăbrelele de aur o priveliște care aproape că-l făcu să țipe de bucurie. În parc, îndărătul zăbrelelor, era un băiat viguros, suplu, frumușel la chip, cu obrazul ars și bronzat de focuri și sport în aer liber, cu veșminte frumoase de satin și mătase împodobite, scânteind de giuvaeruri; la șold purta o mică spadă încrustată cu nestemate și un jungher; în picioare, gingașe cizmulițe lungi până la genunchi, cu tocuri roșii, iar pe cap o tocă stacojie, pusă ștrengărește, garnisită cu pene ce-i atârnav într-o parte, prinse cu o piatră rară, mare și scăpărătoare. [...] Era un prinț, un prinț viu, un prinț adevărat, fără nicio umbră de îndoială. [...]

Gloata râse și-și bătu joc de Tom, dar tânărul prinț se repezi ca o săgeată la poartă, cu obrații îmbujorați și ochii scânteind de indignare, și strigă:

— Cum de-ai cutezat să te porți în chipul acesta cu un băiat sărman? Cum de-ai cutezat a năpusti astfel pe cel mai umil supus al tatălui meu, regele? Deschide porțile și dă-i drumul înăuntru! [...]

— Trăiască ani mulți și îndelungați prințul de Wales!

— Pari ostenit și înfometat, îi spuse Eduard Tudor. Ticălosul de soldat te-a brutalizat. Urmează-mă!

(Mark Twain, *Prinț și cerșetor*)

1. Fragmentul este un text , în care s-a folosit , și .

2. În fragment apare:

a) descrierea unui colț din natură;	b) descrierea unui obiect;
c) descrierea unor personaje literare;	d) descrierea unui palat.

3. Personajele care apar în fragment sunt:

4. Alege seria de însușiri potrivite lui Tom:

- flămând, mic, sărman, frumușel la chip, ostenit, suplu, indignat;
- suplu, frumușel la chip, îmbujorat, viguros, flămând, sfios;
- flămând, mic, sărman, sfios, umil, ostenit, înfometat;
- frumușel la chip, cu veșminte frumoase, viguros, suplu, indignat, îmbujorat.

5. Formează perechi de cuvinte cu același sens.

- flămând →
- sărman →

- indignat →
- brutalizat →

6. Unește printr-o linie cuvintele cu sens opus.

viguros

creștea

îmbujorați

sfios

scădea

palizi

firav

îndrăzneț

7. Notează trăsăturile morale ale prințului de Wales, așa cum reies din fragment.

8. Adevărat (A) sau fals (F)?

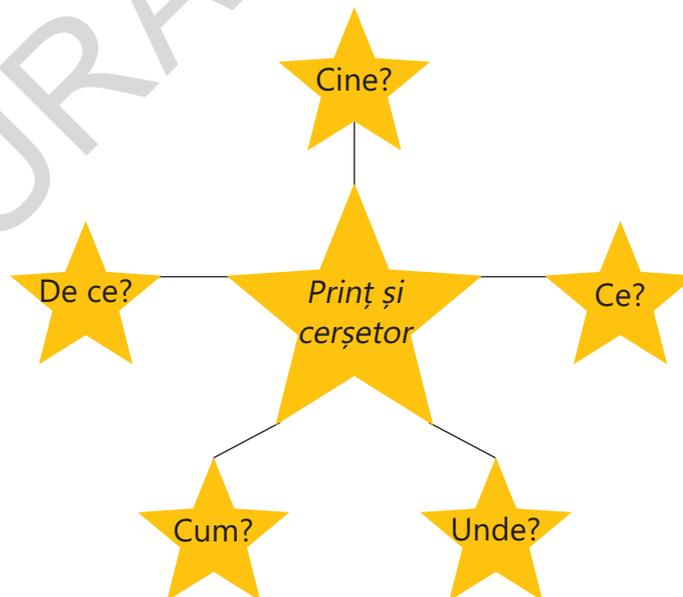
Stările sufletești prin care trece autorul atunci când îl descrie pe Tom sunt:

- admirație
- tristețe
- ură
- suferință

- încântare
- bucurie
- invidie

Motivează alegerea!

9. „Explozia stelară” Formulează întrebări pe baza textului. Scrie răspunsurile în caiet.

10. Cu care dintre cele două personaje ți-ar plăcea să semeni? Argumentează!

11. Urmărește cerințele, apoi completează cadranele. Se poate lucra și în perechi.

 „Ce ai văzut” citind textul? _____ _____ _____	 „Ce ai auzit” citind textul? _____ _____ _____
 Ce ai simțit citind textul? _____ _____ _____	 Scrie cinci adjective care i s-ar potrivi cel mai bine prințului. _____ _____ _____

12. I. Descrie

Descrie ținuta vestimentară a tânărului prinț.

II. Compară

Tom	Prințul
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

III. Asociază

Găsește adjective pentru substantivele:

ochi → _____
veșminte → _____

IV. Analizează

Cum se comportă prințul atunci când Tom este oprit să intre în curtea castelului?

V. Aplică

Care dintre trăsăturile sufletești ale prințului te caracterizează?

VI. Argumentează

Spune motivele pentru care prințul l-a numit „ticălos” pe soldatul de la poartă.

13. Care dintre modalitățile de caracterizare enumerate mai jos nu este prezentă în text?

- prin acțiune;
- portret realizat de autor;
- gesturi;
- mimică;
- limbaj;
- autoportret.

14. Eseul de 5 minute

Ce crezi că s-ar fi întâmplat dacă prințul nu-l primea pe Tom în curtea palatului?

Inițiere ✧ Înțelegere

Citește cu atenție poezia, apoi răspunde cerințelor:

Peste fagi cu vârfuri sure
A căzut amurgul rece.
Înserarea mută trece
Furișată prin pădure.
Spre apus abia s-arată
Printre crengi, întunecată,
O văpaie de rubin...
Din frunzișurile grele
De-nnoptate tot mai vin
Glasuri mici de păsărele...

Reci și palide-n senin
Se ivesc deasupra stele.

Și deodată, dintre dealuri
Se desprinde larg un zvon
Depărtat și monoton,
Ca un murmur lung de ape
Revărsate peste maluri...
Crește-n luncă, mai aproape,
Umple văile vecine
De răsunet mare...
Vine!...

Fulger negru... trăsnet lung
Dus pe aripi de furtună,
Zguduind pământul tună,
Zările de-abia-i ajung...

Parcă zboară,
Parcă-noată, –
Scuipă foc, îngHITE drum,
Și-ntr-un valvârtej de fum
Taie-n lung pădurea toată...

A trecut...
Dinspre câmpie,
Vuiet greu de fierărie
Se destramă în tăcere...
Scade-n depărtare...
Piere...

Iar în urmă-i, din tufișuri,
De prin tainice-ascunzișuri,
Se ivesc pe jumătate,
Păsărele ciufulte,
Alarmate
Și-ngrozite:
— Cine-i?... Ce-i?... Ce-a fost pe-aici?...
Ciripesc cu glasuri mici
Cinteze și pitulici.
Doar un pui de pițigoi,
Într-un vârf de fag pitic
Stă cu penele vâlvoi
Și, făcând pe supăratul:
— Ce să fie? Nu-i nimic.
A trecut Acceleratul...

(G. Topîrceanu, *Acceleratul*)

1. Completează enunțurile:

- Textul dat este o _____, scrisă de _____.
- Fiecare rând scris cu alineat constituie un _____.
- Versurile se grupează în _____.

2. Precizează locul și timpul sugerate de poezie.

3. Versurile care se referă la stele sunt:

4. Motivează de ce păsărelele se ivesc, după trecerea acceleratului, doar pe jumătate, ciufulite și alarmate.

5. A reușit George Topîrceanu să te impresioneze cu această poezie? Motivează!

6. „Explozia stelară” Formulează întrebări în legătură cu textul citit.

Î: _____

Ce?

Când?

Cine?

Î: _____

Î: _____

De ce?

Unde?

Î: _____

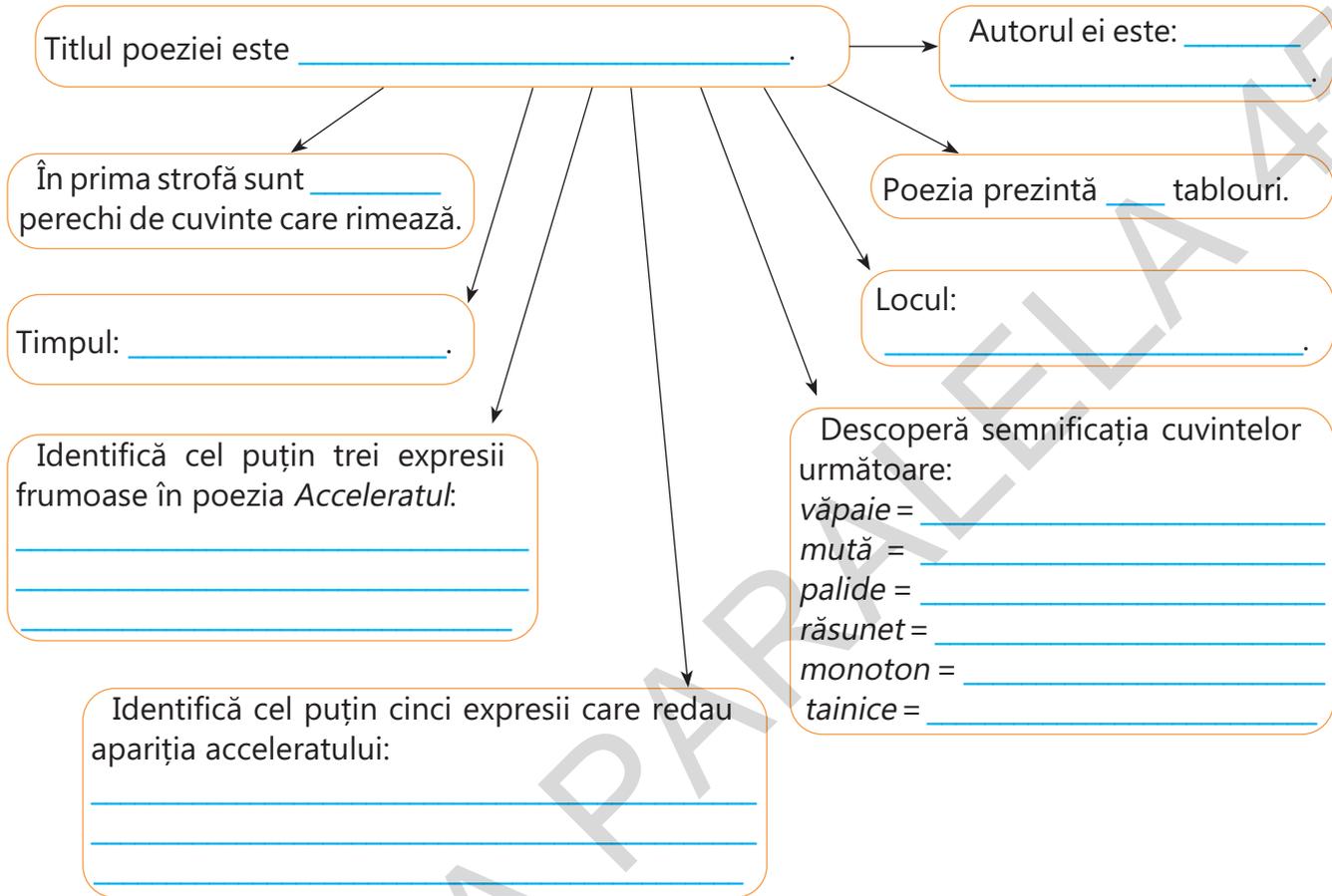
Î: _____

Ce trebuie să știi

- Un rând dintr-o poezie se numește **vers**. Unul sau mai multe versuri formează o **strofă**.
- De obicei, poeziile au versurile grupate în strofe, însă nu este o regulă; unele pot avea versurile grupate în funcție de tablourile înfățișate.
- Potrivirea versurilor în silabele sau cuvintele finale se numește **rimă**.
- Poezia se scrie cu alineat, iar fiecare vers se scrie, de regulă, cu literă inițială mare.
- Fiecare poezie are o **temă**.

Învățăm prin joc

Harta poeziei

7. Cadranele

Cuvinte cu înțeles asemănător: <i>a cădea</i> = _____ <i>a apune</i> = _____ <i>a se ivi</i> = _____ <i>a se destrăma</i> = _____ <i>a pieri</i> = _____ <i>sure</i> = _____	Cuvinte cu înțeles opus: <i>amurg</i> ≠ _____ <i>întunecată</i> ≠ _____ <i>lung</i> ≠ _____ <i>tăcere</i> ≠ _____ <i>supărat</i> ≠ _____ <i>îngrozite</i> ≠ _____
Scie propoziții, folosind următoarele cuvinte care au mai multe sensuri: <i>vin</i> , <i>mici</i> , <i>pui</i> . _____ _____ _____ _____	Acceleratul era: _____ _____ _____ _____

Consolidare ✦ Aplicare și exersare

1. Citește, apoi răspunde cerințelor:

Totu-i alb în jur. Pe văi
Sunt fete mândre și flăcăi
Bucuroși de sărbători,
Îmbrăcați ca niște flori.

Sus, în deal, pe ulicioară
Iese un copil afară
Trăgând greu o sănioară
Alături de-o surioară,

Urlă, chiuie și strigă.
Norii peste tot se plimbă,
Scuturând mărunț din ei
Fulgii albi și mărunței.

Seara peste sat se lasă,
Copiii se strâng la masă,
Bucuroși, nevoie mare,
și... cu poftă de mâncare!

- Titlul potrivit poeziei de mai sus este:

a) Toamna; b) Vara; c) De sărbători; d) Iarna în sat.

- Răspunde cerințelor următoare:

a) Ce sentimente te-au încercat când ai citit poezia?

b) Citind poezia, ce „ai auzit”?

c) Ce „ai văzut” citind poezia?

d) Când citim poezii, retrăim momente de viață. Descrie unul dintre ele, pornind de la poezia de mai sus.

2. Scrie rimele-perechi din versurile de mai jos:

Când i-a văzut pisiul Tiț
Plângând cu hohot și sughiț
I-a spus: — Prietene, aș da
Mustața și codița mea,
Aș da o litră de caimac,
Aș da orice să te împac.

(Gellu Naum, *Cartea cu Apolodor*)

3. Ordonează versurile următoare:

- a) Mi-a împodobit grădina,
 Li se uscă rădăcina
 Văl de brumă argintie
 Firelor de lămâiță.

(O. Goga, *Toamna*)

- b) Să mai bată, soro, vântul
 Cinci ca el încap în ea;
 Dac-o vrea!
 Și-o târăște-abia-abia;
 Haina-i măturând pământul

(G. Coșbuc, *Iarna pe uliță*)

4. Tresărind scânteie lacul
și se leagănă sub soare;
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
și ascult de la răcoare
Pitpalacul.

(M. Eminescu, *Freamăt de codru*)

În strofa alăturată, cuvintele care rimează sunt:

_____ cu _____
_____ cu _____
_____ cu _____

5. **Lucrăm în echipă!**

O furnică mică, mică,
Dar înfiptă, vasăzică,
Ieri, la prânz, mi s-a urcat
De pe vișinul uscat
Pe picioare, pentru căci
Mi le-a luat drept niște crăci.

Mărunțica de făptură
Duse, harnică, la gură
O fărâma de ceva
Care-acasă trebuia
Așezat în magazie
Pentru iarna ce-o să vie.

Un' te duci așa degrabă?
Gândul meu mâhnit o-ntreabă.
Încă nu te-ai lămurit
Că greșești și-ai rătăcit?
Cu merinda îmbucată
Te-ai suit până-n cravată
și mai ai până-n chelie
Două dealuri și-o bărbie.
Nu vrei, tată, să-ți arăt
Cum iei drumul îndărăt?

(T. Arghezi, *O furnică*)

„Cubul”. Clasa este împărțită în 6 grupe. Fiecare dintre ele va avea o sarcină de rezolvat:

I. Descrie cum arată furnica, potrivit versurilor citite.

II. Compară furnica cu greierele.

III. Analizează comportamentul autorului față de furnică.

IV. Asociază. Scrie perechile de rime.

V. Aplică. Imaginează-ți că furnica ar putea vorbi. Ce i-ar putea spune autorului?

Gândește-te la viața lor din mușuroi. Ce sfaturi i-ar putea da autorului despre ocrotirea insectelor, a mediului etc.?

VI. Argumentează. Spune-ți părerea! Ce sentimente crezi că are poetul față de această vietate? Dar tu?

6. Formulează întrebări și răspunsuri potrivite, pe baza textului dat.

Bate vânt de primăvară și pe muguri îi deschide;
Vântul bate, frunza crește și voioasă lunca râde.
Sub verdeța drăgălașă dispar crengile pe rând,
Și sub crengile umbroase mierla sare șuierând.

(Vasile Alecsandri, *Lunca din Mircești*)

Ce? _____
R: _____
Cine? _____
R: _____
Unde? _____
R: _____
Când? _____
R: _____
Cum? _____
R: _____

7. Completează spațiile libere, astfel încât să obții rime.

a) Azi e zi de sărbătoare
Pentru copii e bucurie _____!
Pe câmp se joacă fericiți
Fiindcă de părinți ei sunt _____!

b) De Paști să ne bucurăm,
Ouă roșii să _____!
Să mărturisim curat
Că „Hristos a _____!”

8. Fii poet! Cu ajutorul perechilor de rime, alcătuieste și tu o poezie. Dă-i un titlu potrivit!

sosit – înveselit *zare – călătoare* *lungă – alungă*
grădină – lumină *țara – primăvara* *floare – cântare*

9. În unele cărți găsești povești ritmate. Autorii folosesc acest procedeu pentru a face cât mai atractivă povestea, dar și pentru a adăuga o notă de umor.

După ce vei citi exemplul de mai jos, te provoc să crezi propriul text... cu rime. Pune și un titlu sugestiv!

Exemplu: Autor: Marin Sorescu

Text: *Ocolul infinitului mic – Scamatorii, scamatorii, scamatorii*

Ați văzut voi, copii, un om care mănâncă săbii de trei ori pe zi? și care scoate un porumbel, soarele și tot cerul dintr-o batistă? N-ați văzut, puneți-l pe listă. Dar ursul, care a învățat carte și spune la toată lumea că vrea să urmeze mai departe? știți cum se face să dispară în ceață un borcan cu dulceață?

Tii! Dar multe nu știți, voi, copii! Repede la cirul cel mai înalt, să vă îmbogățiți cunoștințele în asalt.

RECAPITULARE

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Bùbico îmi ia bomboana; îl iau în brațe și mă dau lângă fereastră, ridicându-l în dreptul deschizăturii. Aerul răcoros, trecându-i pe la bot, face mare plăcere lui Bùbico. Scoate limba și respiră din adânc.

—¹ Să nu-l scapi pe fereastră!²... pentru Dumn...

Dar n-apucă mamița să rostească-ntreg sfântul nume al creatorului, și Bùbico dispare ca un porumbel alb în neagra noapte, înapoi spre București, zburând – la Zambilica, probabil. Mă-ntorc cu fața spre cocoana și, prezentându-i mâinile goale, strig exasperat:

— Doamnă!

Un răcnet!... A-nnebunit cocoana!

(I.L. Caragiale, *Bùbico*)

1. Locul întâmplării este:

- a) în parc; b) în pădure; c) în tren; d) în casă.

2. Lui Bùbico îi face mare plăcere:

- a) să fie mângâiat; b) aerul răcoros; c) să doarmă; d) să mănânce biscuiți.

3. În momentul în care pierde cățelul, cucoana este:

- a) fericită; b) înnebunită de durere;
c) indiferentă; d) înfricoșată.

4. Unește fiecare personaj cu acțiunile făcute:

Bùbico

autorul

mă-ntorc cu fața spre cocoana

scoate limba și respiră din adânc

dispare ca un porumbel alb în neagra noapte

mă dau lângă fereastră

5. Explică folosirea cratimei în construcția *a-nnebunit*.

6. Care este numărul total de silabe din seria de cuvinte subliniate în text? R: silabe

7. Explică folosirea următoarelor semne de punctuație:

¹ [—] → _____

² [!] → _____

EVALUARE

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Sus, pe gardul dinspre vie,
O găină cenușie
și-un cocoș împintenat
S-au suit și stau la sfat:
— la te uită, mă rog ție,
Cât de sus ne-am înălțat!...

și deodată, cu glas mare,
Începură amândoi,
Să cotcodăcească-n soare:
— Nimeni-nu-mai-e-ca-noi!...
Nimeni-nu-mai-e-ca-noi!...

Dar de sus, din corcoduș,
Pitulându-se-ntre foi,
Mititel și jucăuș,
Le-a răspuns un pițigoi:
— Câți-ca-voi! Câți-ca-voi!...
(G. Topîrceanu, *Câți ca voi!*)

1. Textul prezentat este o:

- a) poveste; b) descriere; c) scrisoare; d) poezie.

2. Titlul textului este _____, iar autorul se numește _____.

Fiecare rând care începe cu literă inițială mare constituie un _____.
Poezia de mai sus are _____ versuri.

3. Precizează locul în care se desfășoară acțiunea.

4. Încercuiește cui i se atribuie acțiunea *stăteau la sfat*:

guguștiucului, pițigoiului, raței, găștei, găinii, cintezei, cocoșului, privighetorii.

5. • Cine le-a răspuns celor doi?

• Care a fost răspunsul dat?

6. Găsește cuvinte:

a) cu înțeles asemănător;

a se pitula = _____

la sfat = _____

cenușie = _____

b) cu sens opus.

sus ≠ _____

mititel ≠ _____

a începe ≠ _____

7. Alcătuieste două propoziții în care cuvântul *vie* să aibă sensuri diferite.

8. Scrie cuvintele din text care rimează cu:

vie → _____
împintenat → _____
amândoi → _____

mare → _____
corcoduș → _____
foi → _____

9. Compune 6 versuri, folosind rime-perechi din poezia de mai sus.

10. Realizează un desen reprezentativ pentru versurile create.

Evaluare

Se acordă 0,25 puncte pentru fiecare răspuns corect și 2,5 puncte din oficiu.

• Total: 30 de răspunsuri

Calificativul	S 😞	B 😐	FB 😍
Punctajul	cel puțin 20 răspunsuri corecte	cel puțin 24 de răspunsuri corecte	cel puțin 28 de răspunsuri corecte

TESTE FINALE

Testul 1

Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor:

Mergeam la fântână. Soarele coborâse dincolo de deal și plutea prin aer mirosul amărui al frunzelor de nuc. și deodată, când să ridic ciutura fântânii, văd o pasăre ce se oprește lângă mine:

- Bună seara, omule de la fântână.
- Bună seara, pupăză, că după creastă parcă pupăză ai fi! Care-i vestea povestea?
- Spune-mi mata, dacă ești bun, continuă pupăza, nu știi unde stă surioara mea de la poartă?
- Care poartă, care surioară? mă minunai eu.

(Titel Constantinescu, *Pădurile, păsările, florile*)

1. Dialogul din fragment se poartă între:
a) fântână și om; b) om și pupăză; c) ciutura și fântână; d) povestitor și surioară.
2. *Plutea prin aer mirosul _____ al frunzelor de nuc.*
a) acrișor; b) dulceag; c) amărui; d) îmbietor.
3. Cuvântul cu înțeles opus pentru *ridic* este:
a) urc; b) cobor; c) urcarea; d) coborârea.
4. Predicatul propoziției subliniate în text este:
a) *soarele*; b) *coborâre*; c) *dincolo*; d) *deal*.
5. În propoziția: *Care-i vestea povestea?* cuvântul colorat este: pronume verb .
6. În propoziția: *Plutea prin aer mirosul amărui al frunzelor de nuc.* sunt, în ordine, următoarele părți de vorbire:
a) substantiv, verb, substantiv, adjectiv, substantiv, adjectiv;
b) verb, substantiv, adjectiv, substantiv, substantiv, substantiv;
c) verb, adjectiv, substantiv, substantiv, adjectiv, substantiv;
d) verb, substantiv, substantiv, adjectiv, substantiv, substantiv.
7. Propoziția *Sosesc musafirii.* este o propoziție: .
8. În text sunt pronume personale de politețe.
9. Adjectivele din text sunt: _____.
10. Enunțul în care cuvântul *poartă* are același înțeles cu cel din text este:
a) Andrei nu se poartă cum se cuvine. b) A tras la poartă și a marcat primul gol.
c) Andrada poartă noul costum. d) Am sunat când am ajuns la poartă.

FIȘE DE AUTOEVALUARE

UNITATEA 1

Nume și prenume: _____

Data completării: _____

1. Am participat cu plăcere la rezolvarea sarcinilor de învățare.
2. Răspunsurile mele au fost întotdeauna în legătură cu tema discuției.
3. Am dus întotdeauna la bun sfârșit sarcinile primite.
4. Sunt mulțumit de cunoștințele pe care le-am acumulat.

DA NU

☐	☐

UNITATEA 2

Nume și prenume: _____

Data completării: _____

1. Am participat cu plăcere la rezolvarea sarcinilor de învățare.
2. Răspunsurile mele au fost întotdeauna în legătură cu tema discuției.
3. Am dus întotdeauna la bun sfârșit sarcinile primite.
4. Sunt mulțumit de cunoștințele pe care le-am acumulat.

DA NU

☐	☐

UNITATEA 3

Nume și prenume: _____

Data completării: _____

1. Am participat cu plăcere la rezolvarea sarcinilor de învățare.
2. Răspunsurile mele au fost întotdeauna în legătură cu tema discuției.
3. Am dus întotdeauna la bun sfârșit sarcinile primite.
4. Sunt mulțumit de cunoștințele pe care le-am acumulat.

DA NU

☐	☐

UNITATEA 4

Nume și prenume: _____

Data completării: _____

1. Am participat cu plăcere la rezolvarea sarcinilor de învățare.
2. Răspunsurile mele au fost întotdeauna în legătură cu tema discuției.
3. Am dus întotdeauna la bun sfârșit sarcinile primite.
4. Sunt mulțumit de cunoștințele pe care le-am acumulat.

DA NU

☐	☐

UNITATEA 5

Nume și prenume: _____

Data completării: _____

1. Am participat cu plăcere la rezolvarea sarcinilor de învățare.
2. Răspunsurile mele au fost întotdeauna în legătură cu tema discuției.
3. Am dus întotdeauna la bun sfârșit sarcinile primite.
4. Sunt mulțumit de cunoștințele pe care le-am acumulat.

DA NU

☐	☐

UNITATEA 6

Nume și prenume: _____

Data completării: _____

1. Am participat cu plăcere la rezolvarea sarcinilor de învățare.
2. Răspunsurile mele au fost întotdeauna în legătură cu tema discuției.
3. Am dus întotdeauna la bun sfârșit sarcinile primite.
4. Sunt mulțumit de cunoștințele pe care le-am acumulat.

DA NU

☐	☐

CUPRINS

TESTE INIȚIALE

Testul 1.....	3
Testul 2.....	4

UNITATEA 1

Utilizarea ortogramelor cu forme fixe: mi-am, mi-ați, mi-ar; te-ar, te-au, te-am; ți-ar, ți-au, ți-a; ne-ați, ne-au, ne-ar.....	5
Utilizarea ortogramelor: iar/i-ar; nul/nu-l; căi/că-i; cal/c-al; laș/l-aș; ai/a-i; ași/a-și; deal/de-al; noi/n-oi.....	8
Scrierea corectă a unor cuvinte (niciodată, nici o dată, nici odată, cumsecade, cum se cade, deodată, de o dată, de odată, defel, de fel, totuna, tot una, încât, în cât).....	12
Semne de punctuație.....	15

Recapitulare	18
Evaluare	20

UNITATEA 2

Textul literar narativ.....	21
Textul descriptiv de tip portret.....	24
Textul în versuri.....	31

Recapitulare	37
Evaluare	38

UNITATEA 3

Afișul. Cartea poștală. Invitația.....	40
E-mailul.....	44
Harta. Planul simplu de oraș. Traseul turistic.....	48

UNITATEA 4

Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/dintr-un film, a unei activități.....	54
Povestirea unor întâmplări imaginate sau trăite	56
Redarea unei descrieri de tip portret. Prezentarea unui personaj de poveste/film/ serial pentru copii.....	61
Realizarea unei benzi desenate. Relatarea unei întâmplări având ca suport o bandă desenate	68
Jurnalul de lectură.....	70

UNITATEA 5

Substantivul. Felul substantivelor.....	77
Numărul substantivelor.....	81
Genul substantivelor.....	85

Recapitulare	89
Evaluare	91

Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul	92
---	----

Recapitulare	98
Evaluare	99

Pronumele personal.....	100
Pronumele personal de politețe.....	106

Recapitulare	109
Evaluare	111

Verbul.....	112
Numărul și persoana verbului.....	117

Timpurile verbului.....	121
-------------------------	-----

Recapitulare	124
Evaluare	125

UNITATEA 6

Subiectul.....	126
----------------	-----

Recapitulare	131
Evaluare	132

Predicatul.....	133
-----------------	-----

Recapitulare	137
Evaluare	138

Propoziția simplă.....	139
Propoziția dezvoltată.....	143

Recapitulare	147
Evaluare	148

TESTE FINALE

Testul 1.....	149
Testul 2.....	150

FIȘE DE AUTOEVALUARE